

Valtuustoaloite kouluterveydenhoitajan toimen säilyttämisestä

269/01.01.00/2022

158/01.01.00/2021

Kaupunginvaltuusto 21.04.2021 § 59

Valtuutettu Lotta Paakkunainen esitti Keskustan valtuustoryhmän puolesta seuraavan aloitteen, jonka olivat lisäksi allekirjoittaneet Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuutetut Maaret Laine, Leena Saari ja Jaana Silander sekä Vihreän valtuustoryhmän valtuutetut Katri Piiparinen, Laura Skaffari ja Anne-Mari Vainio.

”Keskustan valtuustoryhmä esittää, että talouden tasapainottamistoimena esitetty kouluterveydenhoitajien toimen lakkautus perutaan ja kouluterveydenhoitajien toimi säilytetään. Kouluterveydenhoitajan toimen säilyttäminen on ennaltaehkäisevää ja kustannustaloudellista. Kouluikäisten mielenterveysongelmien perustason hoitovastuun määrittäminen kouluterveydenhuoltoon selkiyttäisi tilannetta, resurssi suunnattaisi mielenterveyspalveluiden tarjoamiseen oppilaille.

Mielenterveyspalvelut sisältyvät jo opiskeluterveydenhuoltoon. Sinne tarvittaisiin vain lisää resursseja ja koulutusta. Kouluikäisillä toimisi samanlainen ratkaisu. Kouluterveydenhuollossa työskentelee lasten ja nuorten asioihin perehtyneitä, monialaisen työn taitavia terveydenhoitajia ja lääkäreitä. Pienellä resurssien lisäyksellä he voisivat ottaa vastuun mielenterveysongelmien perustason hoidosta ja kehittyä lasten ja nuorten mielenterveystyön erityisosaajiksi.

Talouden tasapainottamiseksi on eläköityvän terveydenhoitajan toimi päätetty lakkauttaa syksyllä 2021.

Aloitteessa viitataan Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntoon 12.3.2021. Lapset ja nuoret saavat mielenterveysongelmiin erilaista apua riippuen alueesta, paikkakunnasta, koulusta, oppilaitoksesta tai jopa ammattihenkilöstä. Pahimmillaan apu jää kokonaan saamatta. Lainsäädännössä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden kokonaisuus on maassamme tällä hetkellä epäselvä. Lainsäädäntö ei määrittele perustasolla selkeää vastuutahoa tutkimukselle, hoidolle tai kuntoutukselle. Mielenterveystyöstä säädetään mielenterveys-, sosiaalihuolto- ja terveydenhuoltolaeissa. Perusterveydenhuollossa kuuluu mielenterveyttä edistävä ohjaus, neuvonta, tarpeen mukainen psykososiaalinen tuki ja lievien häiriöiden hoito.

Sosiaalihuolto vastaa mielenterveyden edistämisestä ja tuesta, mutta mielenterveyshäiriöiden tutkimus ja hoito eivät kuulu sen tehtäviin.

Erikoissairaanhoidon tehtäviä ovat kiireellinen hoito ja lähetteellä kiireetön vaativa hoito. On huomioitava myös lainsäädännöllinen ero koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävissä. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyö kuuluu molemmille, mutta vain opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät sairaanhoitopalvelut myös mielenterveyshäiriöiden osalta.

Ratkaiseva kysymys kuuluukin: kuka lopulta vastaa lasten ja nuorten mielenterveyshäiriöiden tutkimuksesta ja hoidosta perustasolla?

Sekä koulu- että opiskeluterveydenhuollon kumppaneina opiskeluhuollossa työskentelevät kuraattorit ja psykologit. Myös opettajien kanssa tehtävälle monialaiselle työlle on pitkät perinteet. Ratkaisu olisi myös lapsi- ja nuorilähtöinen, sillä se tarjoaa perustason mielenterveyspalvelut helposti saavutettavina lähipalveluina. Hoitovastuu koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ei kuitenkaan saa vaarantaa ehkäisevää työtä. Terveystarkastukset ovat tarpeen ongelmien ehkäisemisessä ja niiden varhaisessa tunnistamisessa. Niiden myötä syntyvä tuttuus madaltaa avun hakemisen kynnyksiä ja edistää luottamussuhteen rakentumista. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö, kuten kiusaamisen ehkäisy taas vähentää suoraan palvelujen tarvetta. Korona-aika on kasvattanut lasten, nuorten ja perheiden tuen ja myös mielenterveyspalvelujen tarvetta. Palvelut ovat kaikilla tasoilla ruuhkautuneet ja hoitovelka kasvaa."

Päätös Valtuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Täytäntöönpano ote/email johdon assistentti Alatalo
lisätään aloiterekisteriin

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 09.12.2021 § 148

Talouden tasapainoittamiseksi on eläköityneen terveydenhoitajan toimi päätetty lakkauttaa syksyllä 2021

Terveystarkastaja on hoitotyön asiantuntija, jonka työssä korostuu vahva terveyden edistämisen näkökulma, aktiivinen työote ja rohkeus itsenäiseen päätöksentekoon.

Lohjan kaupungin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitaja tekee työtä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä itsenäisesti että terveydenhuollon asiantuntijana monialaisissa ja -ammattillisissa työ- ja oppilashuoltoryhmissä. Terveystarkastajat toteuttavat päivittäisessä työssään itsenäistä vastaanottoa ja tyypillisesti koulu- ja opiskeluterveydenhoitajien työnkuvaan kuuluu useita eri työpisteitä sekä vaihtelua eri työnkuvien välillä. Yhdellä terveydenhoitajalla voi olla eri ikäisiä oppilaita, jolloin työssä korostuu laaja kasvun ja kehityksen eri vaiheiden hallitseminen ja yksilöllinen eri ikäisten lasten- ja nuorten tarpeiden huomioiminen. Itsenäisen ammattikuvan ja työssä pärjäämisen vuoksi työssä korostuu jatkuva ammattitaidon ylläpitäminen / tieto- taidon päivittäminen, hyvät yhteistyötaidot sekä kyky toimia itsenäisesti nopeastikin muuttuvissa tilanteissa (osa Lohjan kaupungin terveydenhoitajien työpisteistä sijoittuu maantieteellisesti kauas kollegoista, esim. pienet kouluterveydenhuollon yksiköt). Erityisesti ennakoimattomissa toimintaympäristöissä / akuuttitilanteissa kyky nopeaan päätöksentekoon ja toimintaan korostuu. Päivittäistä työtä ohjaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa laadittu toimintaohjelma. Työhön kuuluu lakisääteisten määräaikaistarkastusten toteuttamisen lisäksi laaja- alaista rokottamista, yksilöllistä oppilashuoltoa terveydenhoitoa koskevissa asioissa sekä yleisesti laajojen asia- ja toimintakokonaisuuksien hallintaa. Tiivis yhteistyö koulupsykologien, kuraattorien, lääkäreiden sekä koulun opetuspuolen kanssa kuuluvat tärkeänä osana päivittäiseen työhön.

Joka toinen vuosi THL:n kautta toteutettava, ja viimeksi kuluvana vuonna 2021 tehdyn kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta on nostettu esiin, että vallitsevan koronapandemian aikana lasten- ja nuorten ahdistus- ja masennusoireilu on selkeästi lisääntynyt ja mielen hyvinvointi heikentynyt. Erityisesti tyttöjen sosiaalinen ahdistuneisuus on lisääntynyt. Yksinäisyys

sekä koulu- uupumus ovat myös lisääntyneet. Kouluterveydenhuollossa tämä näkyy lisääntyneinä sekä pidentyneinä vastaanottokäynteinä sekä voimakkaasti ruuhkautuneena hoitonojauksena eri yhteistyötahojen suuntaan (koulupsykologit, kuraattorit, muu mielenterveyden tuki). Terveystenhoitajan tehtäväkenttä on laajentunut entisestään. Koronapandemia on kasvattanut hoitovelkaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ja terveydenhoitajan ennaltaehkäisevän perustyön ohelle on noussut aiempaa suurempaan rooliin lasten, nuorten ja koko perheiden tuki myös mielenterveydellisissä haasteissa. Koko kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yleisen koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta on noussut myös aiempaa suurempaan rooliin.

Terveystenhoitajien tehtäväkenttä on laaja ja yksittäisen terveydenhoitajan vastuukenttä voi muodostua useasta erilaisesta työpisteestä. Työpisteiden välillä joudutaan tekemään viikoittaista jakoa, joka näkyy luonnollisesti terveydenhoitajan tavoitettavuudessa eri työpisteiden välillä. Tämä pirtaleisuus lisää työn haasteellisuutta oppilasmäärän vaihdellessa Lohjalla jopa n. 550- 900 oppilaan välillä / terveydenhoitaja.

THL:n henkilöstömitoituksen mukaan kouluterveydenhoitotyön onnistumisen edellytyksenä on määrällisesti riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö. THL:n mitoitussuosituksen mukaan kouluterveydenhuollossa tulee tällä hetkellä olla yksi kokopäiväinen ja ympärivuotinen terveydenhoitaja 600 oppilasta kohti. Oppilasmäärä on laskennallinen eli tarkoittaa oppilasmäärä yhtä terveydenhoitajahenkilötyövuotta kohti.

Terveystenhoitajan laskennallisen oppilasmäärän tulee kuitenkin olla pienempi, jos

- terveydenhoitaja työskentelee useassa koulussa
 - käytössä ei ole riittävästi muita opiskeluhoitoon palveluja
 - paikallisissa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa on puutteita
 - terveydenhoitajan työparina ei ole kouluterveydenhuoltoon perehtynyttä lääkäriä
 - oppilaissa on paljon erityistä tukea tarvitsevia (esim. erityisopetusta saavat/erityiskoulujen oppilaat, maahanmuuttajat, syrjäytymisuhan alla olevat moniongelmaiset nuoret)
 - terveydenhoitaja toimii myös muissa palveluissa ja joutuu ylläpitämään laajaa ajantasaista osaamista erilaisissa työtehtävissä.
- (Henkilöstömitoitukset - THL)

Luottamuksellinen, tuttu ja koululta säännöllisesti tavoitettava terveydenhoitaja madaltaa lasten- ja nuorten kynnystä hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle terveyttä ja mieltä askarruttavissa ajankohtaisissa asioissa. Lohjan alueen opiskeluterveydenhoitajat osallistuvat vuosittain myös lohjalaisten kutsuntaikäisten kutsuntatarkastusten toteutukseen.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa toteutettava terveyttä edistävä työ on erittäin arvokasta koulumaailmassa esiin tulevien ongelmien ehkäisemisessä ja niiden varhaisessa tunnistamisessa.

Lapset ja nuoret tarvitsevat tuoreimpien kouluterveyskyselyjen pohjalta aiempaa enemmän tukea ja moniammatillista apua mm. mielenterveysongelmien hoitoon kouluilla ja tähän tarvitaan luonnollisesti työntekijäresurssia. SOTE- ammattilaisten liikehdintä on työmarkkinoilla kuluvan vuoden aikana selkeästi lisääntynyt ja osaavan hoitohenkilöstön osalta rekrytointihaaste kasvanut. Valtakunnallisesti hoitajapula alkaa monessa organisaatiossa olla yleinen ongelma, osassa toimipisteissä on

jopa krooninen pula osaavasta hoitohenkilökunnasta.

Laajan tehtäväkentän hoitaminen vaatii riittävää resurssia, hyvinvoiva henkilöstö lisää vetovoimaisuutta sekä työyhteisön pitovoimaa ja sitä kautta sitouttaa henkilöstöä työyksiköissä. Lohjalla on tällä hetkellä koulu- ja opiskeluterveydenhoitajien suhteen erittäin ammattitaitoinen ja osaava henkilökunta. Tästä ammattitaitoisesta henkilöstöresurssista tulisi nyt ehdottomasti pitää kiinni ja resurssien vähentämisen sijaan painoarvoa tulisi päivittäin kohdentaa resurssien ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyyden varmistamiseen myös tulevaisuudessa. Vain tätä kautta olemme turvaamassa lohjalaisten lasten ja nuorten ajantasaiset, kattavat ja yksilölliset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut Lohjan alueen kouluilla ja oppilaitoksissa nyt ja tulevaisuudessa.

Talouden tasapainottamistoimenpideesitys on pohjautunut syntyvyyden laskuun. Lohjan kaupungissa lasten syntyvyys on ollut pitkään noin 600 lasta / vuosi, mutta vuoden 2011 jälkeen syntyvyys on koko ajan tasaisesti laskenut. Vuonna 2016 syntyneet ovat olleet ensimmäinen ikäluokka Lohjalla, joka on jäänyt alle 400 lapsen. Vuonna 2020 syntyneitä on ollut 316. Vaikka Lohjalle on muuttanut viime vuosina lapsiperheitä ja ikäluokat ovat kasvaneet jonkin verran, ovat ikäluokat selkeästi pienempiä kuin ennen vuotta 2010 syntyneet. Nämä alle 400 oppilaan ikäluokat ovat vasta siirtymässä perusopetukseen ja vaikutuksen alkavat vasta tulevina vuosina, kun suuret ikäluokat väistyvät ja pienemmät ikäluokat aloittavat alakoulun.

Aloitteeseen ei ole tehty lapsivaikutusten arviointia aikaresurssin puutteen vuoksi. Yleisesti voidaan todeta, että lisäresurssointi kouluterveydenhuoltoon hyödyttäisi laajasti kaikkia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon piirissä olevia oppilaita, koska asiakasmäärä yhtä terveydenhoitajaa kohden pienentyisi.

Lisätiedot

osastonhoitaja Paula Malinen, paula.malinen@lohja.fi
varhaiskasvatuspäällikkö Anu Koivumäki, anu.koivumaki@lohja.fi

Esitys
Sivistysjohtaja

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta päättää

1. merkitä aloitteen tiedoksi;
2. todeta, että kouluterveydenhoitajan toimea ei säilytetä taloudellisista syistä;
3. esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloite on loppuun käsitelty.

Vastaesitys

Anne-Mari Vainio teki Mika Eskolan, Reeta Kinnusen, Jouni Lindenin, Jani Mélingin, Mika Ruohosen ja Elli Syvähuokon kannattamana vastaesityksen:

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta päättää

1. merkitä aloitteen tiedoksi;
2. esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloite pidetään vireillä.

Äänestys

Puheenjohtajan esityksestä äänestys suoritettiin sähköisenä äänestyksenä siten, että esittelijän päätösesitystä kannattavat äänestävät JAA Anne-Mari Vainion vastaesitystä kannattavat EI.

JAA äänestivät Lehtonen Akseli, Niemimaa Juha, Piekka Tuija ja Ristaniemi Teija

Ei äänestivät Eskola Mika, Himmanen Heidi, Kinnunen Reeta, Linden Jouni, Méling Jani, Ruohonen Mika, Syvähuoko Elli ja Vainio Anne-Mari

Puheenjohtaja totesi äänin 8-4 Anne-Mari Vainion vastaesityksen voittaneen.

Päätös

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta päätti

1. merkitä aloitteen tiedoksi;

2. esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloite pidetään vireillä.

Täytäntöönpano

kaupunginhallitus

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 09.03.2023 § 29

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on 30.1.2023 saapuneella viestillä ohjeistanut niiden keskeneräisten valtuustoaloitteiden, joiden sisältöjen osalta toimivalta on osana pelastus-, sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisvastuun siirtoa siirtynyt hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen, seuraavasti:

”Kunnanvaltuutettujen 31.12.2022 mennessä jättämät valtuustoaloitteet käsitellään siinä kunnassa, jossa ne ovat tulleet vireille. Valtuustoaloitteita ei ole syytä siirtää hyvinvointialueen käsiteltäväksi. Lohjan kaupungin tulee todeta, että aloite on loppuun käsitelty, koska toimivalta on siirtynyt hyvinvointialueelle.”

Lisätiedot

sivistysjohtaja Juha-Pekka Lehmus, juha-pekka.lehmus@lohja.fi

Oheismateriaali

- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen 30.1.2023 viesti
- kopio Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännöstä koskien valtuutettujen aloitteita ja talousarvioaloitteita

Esittelijä

Sivistysjohtaja Lehmus Juha-Pekka

Päätösehdotus

Lasten, nuorten ja perheiden lautakuntaa päättää

1. merkitä selvityksen tiedoksi; sekä

2. esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta päätti esityksen mukaan.

Täytäntöönpano

kaupunginhallituksen listalle

Kaupunginhallitus 11.04.2023 § 147

Lisätiedot

sivistysjohtaja Juha-Pekka Lehmus, juha-pekka.lehmus@lohja.fi

Oheismateriaali	- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen 30.1.2023 viesti - kopio Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännöstä koskien valtuutettujen aloitteita ja talousarvioaloitteita
Esittelijä	Kaupunginjohtaja vs. Lehmus Juha-Pekka
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää 1. merkitä tiedoksi saadun selvityksen, 2. tehdä kaupunginvaltuustolle seuraavan päätösesityksen: Valtuusto päättää merkitä aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti esityksen mukaan.
Täytäntöönpano	valtuuston esitylistalle

Kaupunginvaltuusto 24.05.2023 § 57

Lisätiedot	sivistysjohtaja Juha-Pekka Lehmus, juha-pekka.lehmus@lohja.fi
Oheismateriaali	- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen 30.1.2023 viesti - kopio Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännöstä koskien valtuutettujen aloitteita ja talousarvioaloitteita
Päätösehdotus	Valtuusto päättää merkitä aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Valtuusto päätti esityksen mukaan.
Täytäntöönpano	ote aloitteen tekijä merkitään aloiteluetteloon
